

*Пилипенко Любомир Миколайович,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку та аналізу;
Тивончук Олена Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аналізу;
Національний університет «Львівська політехніка»*

РОЗВИТОК КОНЦЕПТУАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Сталий розвиток економіки характеризують багатьма ознаками, визначальними серед яких, як правило, є: збалансоване природокористування; обмеження (в ідеальному випадку – уникнення) негативного впливу діяльності людини на навколишнє середовище; соціальна орієнтація бізнесу та всіх економічних процесів тощо. Та не менш важливою характеристикою сталого розвитку є керованість і безперервність процесів розширення й удосконалення діяльності економічних суб'єктів зокрема та функціонування макроекономіки загалом. У методології бухгалтерського обліку цей керований поступальний розвиток репрезентується принципом неперервності та концепціями збереження капіталу. Принцип неперервності передбачає необмежений час функціонування підприємства в майбутньому. Концепції збереження капіталу спрямовані на формування такого методологічного і методичного апарату, який оберігатиме капітал суб'єктів господарювання від можливих ризиків редукації у процесі господарської діяльності.

Збереження капіталу підприємства необхідно розглядати у контексті різних його форм. Сучасна методологія бухгалтерського обліку та фінансової звітності побудована на комбінуванні (компромісі) двох концепцій збереження капіталу – фінансової і фізичної. Відповідно, ці концепції спрямовані на збереження лише фінансової та фізичної форм капіталу. Однак забезпечити сталий розвиток підприємства в умовах постіндустріальної (інформаційно-інтелектуальної) економіки засобами винятково фінансового та фізичного капіталу практично неможливо, адже важливими з погляду генерування економічних вигод, окрім фінансових і матеріальних, є також нематеріальні фактори. І хоча інформація про нематеріальні фактори генерування економічних вигод підприємства повноцінно не представлена в його системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, більшість науковців й експертів з предметної сфери знань стверджують про існування інтелектуального (інформаційно-інтелектуального) капіталу. Важливість цього капіталу для забезпечення процесів сталого розвитку суб'єктів господарювання та економіки загалом засвідчує доцільність і необхідність введення в базу методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідної концепції збереження інтелектуального капіталу. Проведені дослідження засвідчують, що це дасть змогу

розробити змістовніший методологічний базис репрезентації інтелектуальних економічних ресурсів в обліково-звітній системі підприємства і таким чином вирішити облікову проблему, зумовлену принципом об'єктивації [1].

Динамічність розвитку сучасної економіки зумовила проблему швидкого морального старіння необоротних активів, технологій, бізнес-моделей та ін., що також виразно проявляється у контексті сталого розвитку. Моральне старіння не призводить до зменшення фізичної потужності (продуктивності) підприємства, однак його конкурентоспроможність істотно погіршується, внаслідок чого не лише може призупинитися розвиток такого підприємства, а й взагалі погіршитися його фінансово-майновий стан та економічний потенціал. Очевидно, що стверджувати про сталий розвиток підприємства, збереження його капіталу в умовах морального старіння активів недоречно і абсурдно. Тому забезпечення сталого розвитку вимагає формування механізмів захисту капіталу підприємства від морального старіння.

У бухгалтерській методології фізичне зношення необоротних активів відображається через суму накопиченого зносу. Поряд зі зносом в обліку здійснюють систематичне нарахування амортизації, спрямоване на збереження капіталу (результати попередніх досліджень засвідчують, що амортизація виконує не лише розподільчу (облікову), а й функцію збереження капіталу [2]). Однак у разі морального зносу необоротних активів в обліку здійснюється їх уцінка, а систематичних процедур, спрямованих на оберігання капіталу від таких ризиків, не відбувається. Як один із можливих методологічних прийомів збереження капіталу від морального зносу доцільно розглядати формування відповідного резерву [1].

Отже, в процесах забезпечення сталого розвитку підприємства бухгалтерський облік повинен виконувати не лише інформаційну, а й фінансову функцію, пов'язану зі збереженням капіталу. Однак це стане можливим лише після удосконалення методології бухгалтерського обліку, зокрема в питаннях репрезентації інтелектуального капіталу та морального зносу.

Список використаних джерел

1. Пилипенко Л. М. Розвиток концепцій побудови системи публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2016. 336 с.

2. Пилипенко Л. М., Тивончук О. І. Концептуально-методологічні підходи формування амортизаційної політики підприємства та держави // *Modern Economics*. Електронне наукове фахове видання з економічних наук. 2018. № 10. С. 82–88. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/10-2018/pylypenko.pdf>